

ZESZYTY NAUKOWE UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO

**STUDIA I MATERIAŁY
INSTYTUTU TRANSPORTU
I HANDLU MORSKIEGO**

Redakcja naukowa
Hanna Klimek
Dagmara Wach

Gdańsk 2015

Rada Naukowa Czasopisma
Przewodniczący
prof. dr hab. Jerzy Kujawa

Członkowie
prof. UG, dr hab. Krzysztof Dobrowolski
prof. UG, dr hab. Ewa Polak
prof. dr hab. Janusz Żurek

Recenzenci
prof. ZUT, dr hab. Czesława Christowa, prof. UG, dr hab. Hanna Klimek,
prof. dr hab. Jerzy Kujawa, dr Krystyna Wasilewska, dr Ilona Urbanyi-Popiołek

Redaktor Wydawnictwa
Katarzyna Ambroziak

Skład i łamanie
Maksymilian Biniakiewicz

Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego
Studia i Materiały Instytutu Transportu i Handlu Morskiego
Nr 12

Wersja papierowa w języku polskim jest wersją pierwotną czasopisma.

© Copyright by Uniwersytet Gdański

ISSN 2080-6302

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 14 83
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl
Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

SPIS TREŚCI

Przedmowa.	5
TRANSPORT I HANDEL MORSKI	
<i>Robert Marek</i> Globalne alianse strategiczne w żegludze kontenerowej.	11
<i>Ilona Urbanyi-Popiołek</i> Kierunki rozwoju tonażu na światowym rynku żeglugi promowej.	38
<i>Robert Marek</i> Koncentracja i centralizacja kapitału w sektorze operatorów terminali morskich ...	48
<i>Maciej Matczak</i> Innowacyjne rozwiązania dla automatyzacji terminali kontenerowych – koncepcja RCMS.	72
<i>Magdalena Klopott</i> Koncepcja wydawania zwolnień na podstawie przepisu A-4 konwencji BWM – istota i krytyka rozwiązania.	81
<i>Nikola Skawska</i> Programy motywacyjne oparte na proekologicznej dyferencjacji opłat portowych stosowane w praktyce wybranych portów morskich.	91
<i>Mateusz Kubicki</i> Wpływ modernizacji floty PPIUR „Koga” w Helu na realne wyniki połowowe przedsiębiorstwa w latach 1974–1992.	105
FUNKCJONOWANIE WSPÓŁCZESNYCH PRZEDSIĘBIORSTW I RYNKÓW ORAZ MIAST I REGIONÓW	
<i>Janusz Dąbrowski</i> Kompetencje menedżerów i pracowników w strukturze zasobów przedsiębiorstwa.	123
<i>Karolina Gwarda</i> Kształtowanie zrównoważonej mobilności na przykładzie miasta Gdynia.	135
<i>Anna Semmerling</i> Znaczenie turystyki w rozwoju społeczno-gospodarczym nadmorskich regionów Południa Europy.	145

GOSPODARKA ELEKTRONICZNA

Piotr Brudło

Analiza oddziaływania na klienta nowoczesnych kreatywnych narzędzi marketingowych wykorzystywanych na portalach internetowych sektora turystycznego. 167

Aleksandra Borek

Korzyści konsumentów i systemu elektroenergetycznego z zastosowania inteligentnych sieci typu *smart grid* na rynku energii w Polsce 177

Informacje o autorach. 189

PRZEDMOWA

W dwunastym numerze *Studiów i Materiałów Instytutu Transportu i Handlu Morskiego* zamieszczono artykuły prezentujące wyniki badań pracowników Instytutu Transportu i Handlu Morskiego, Akademii Morskiej w Gdyni i Politechniki Gdańskiej, a także studentów specjalności prowadzonych przez Instytut, tj. Międzynarodowy Transport i Handel Morski oraz Biznes Elektroniczny. Publikacja została podzielona na trzy części poświęcone najważniejszym obszarom badawczym Instytutu, czyli zagadnieniom transportu i handlu morskiego, funkcjonowania współczesnych przedsiębiorstw i rynków oraz gospodarki elektronicznej.

Pierwsza część publikacji, poświęcona problematyce transportu i handlu morskiego, zawiera siedem artykułów. Pierwszy z nich dotyczy globalnych aliansów strategicznych w żegludze kontenerowej. Ciągłe zmiany otoczenia przedsiębiorstw żeglugi kontenerowej, zwłaszcza nasilająca się konkurencja, wymuszają zachowania rynkowe przewoźników polegające na podejmowaniu współpracy z konkurentami. Takie działania, umożliwiające osiągnięcie efektu synergii, służą ograniczeniu konkurencji oraz niepewności wynikającej z liberalizacji przepisów prawa dotyczącego żeglugi międzynarodowej. Skutki istnienia aliansów przewoźników kontenerowych odczuwają nie tylko konkurencyjni przewoźnicy, lecz także operatorzy terminali portowych, całe portowe ośrodki usługowe i operatorzy transportu intermodalnego. Obecnie na najważniejszych globalnych szlakach żeglugowych funkcjonują cztery wielkie alianse, które kształtują rynek przewozów kontenerów. Jednak historia współpracy armatorów jest dość długa, zatem można spodziewać się w przyszłości zmian po podażowej stronie rynku morskich przewozów kontenerowych.

Drugi artykuł w tej części *Studiów* dotyczy rynku przewozów promowych. Przedstawiono w nim strukturę tonażu promowego na rynku globalnym i rynkach cząstkowych. Wskazano cechy charakterystyczne jednostek eksploatowanych na głównych rynkach, koncentrując się przede wszystkim na rynkach europejskich. Zaprezentowano też wiodących operatorów, uwzględniając podstawowe parametry promów oraz omówiono tendencje do konsolidacji i modernizacji tonażu promowego na subrynkach europejskich.

Kolejny artykuł poświęcono problematyce koncentracji kapitału w wybranych portach morskich. Omówiono zagadnienia koncentracji poziomej oraz pionowej, pokazując rolę podmiotów sektora morskiego, które od wielu lat konsekwentnie realizują proces globalnej ekspansji. Tymi podmiotami są zarówno operatorzy portów, terminali morskich, jak i przedsiębiorstwa żeglugi kontenerowej.

Czwarty artykuł dotyczy innowacyjnych rozwiązań technologicznych w zakresie obsługi kontenerów w portowych terminalach kontenerowych. Zaprezentowano w nim szczególnie ciekawe rozwiązanie w zakresie kompleksowej automatyzacji terminali kontenerowych, jakim jest koncepcja RCMS (*Robotic Container Management System*), która obecnie jest rozwijana w ramach projektu współfinansowanego przez Komisję Europejską ze środków programu Horyzont 2020. Jest to rozwiązanie, w którym kontenery składowane są w specjalnie zaprojektowanych i obsługiwanych automatycznie budynkach. Ruch pojazdów i urządzeń dźwigowych w terminalu jest sterowany przez system komputerowy. Dotychczas tego typu rozwiązanie zastosowano w dwudziestu terminalach kontenerowych na świecie, a kolejne wdrożenia są realizowane. Obecnie prowadzone są badania efektywności zastosowanych rozwiązań, zarówno operacyjnej, środowiskowej, finansowej, jak i ekonomicznej.

W piątym artykule przybliżono istotę zwolnień wydawanych na podstawie prawidła A-4 Konwencji o kontroli i postępowaniu ze statkowymi wodami balastowymi i osadami (Konwencja BWM), której tekst przyjęto w 2004 r. Na bazie analizy przepisów Konwencji BWM pokazano proces ubiegania się o zwolnienia A-4 oraz obowiązki informacyjne, jakie ciążyą w związku z tym na armatorach. Opisano też algorytm szacowania ryzyka, który stanowi podstawę udzielania zwolnień. Artykuł kończą rozważania na temat ograniczeń i dylematów towarzyszących ich wydawaniu.

Kolejny artykuł dotyczy proekologicznych zachowań portów morskich. Omówiono w nim problematykę różnicowania opłat portowych pobieranych od usługobiorców. Takie praktyki wpływają na decyzje uczestników rynku usług portowych o wyborze portu. W artykule pokazano dyferencjację opłat portowych stosowanych w praktyce przez wybrane porty morskie dla celów ochrony środowiska naturalnego. Analizie poddano takie programy, jak EcoAction Program for Shipping, Green Port Programme oraz Green Wave. Przeanalizowano również dostępne taryfy portowe pod kątem proekologicznego różnicowania opłat portowych.

Siódmy artykuł tej części *Studiów* dotyczy historii polskiego rybołówstwa. Przedmiotem rozważań jest funkcjonowanie jednego z przedsiębiorstw połowowych, tj. Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich w Helu, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystywanej do połowów floty kutrowej. W artykule zaprezentowano wpływ procesu modernizacyjnego posiadanej floty na realne wyniki połowowe tego przedsiębiorstwa w latach 1974–1992 na tle łącznych wyników połowowych wszystkich polskich przedsiębiorstw rybackich perujących wówczas na Bałtyku.

W części *Studiów* poświęconej funkcjonowaniu współczesnych przedsiębiorstw i rynków oraz miast i regionów zawarto trzy artykuły. Pierwszy z nich dotyczy niematerialnych zasobów współczesnych przedsiębiorstw, do których należą m.in. kompetencje menedżerów i pracowników. Przedstawiono w nim strukturę zasobów przedsiębiorstwa oraz rolę kompetencji menedżerów i pra-

owników w tworzeniu wartości rynkowej przedsiębiorstwa (szczegółowo omówiono istotę kompetencji, jej rodzaje i modele).

Kolejny artykuł dotyczy kreowania lokalnej polityki transportowej ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji zrównoważonej mobilności, która nawiązuje do idei zrównoważonego rozwoju. Racjonalizacja mobilności we współczesnych miastach wiąże się z kształtowaniem właściwych postaw komunikacyjnych mieszkańców, zapewniających zaspokojenie ich potrzeb transportowych w sposób ekologiczny i niedezorganizujący procesów gospodarczych w obszarze miejskim. W artykule zaprezentowano przykład rozwiązań zastosowanych w transporcie miejskim w Gdyni, tworzących nową jakość komunikacyjną poprzez: poprawę standardów i dostępności do transportu zbiorowego, ograniczenie ruchu samochodowego oraz wprowadzanie udogodnień dla pieszych i rowerzystów.

Trzeci artykuł poświęcono oddziaływaniu turystyki na rozwój społeczno-gospodarczy regionów. Do badania wybrano trzy regiony nadmorskie południa Europy: hiszpańską Katalonię, włoską Toskanię i francuską Provençę Côte d'Azur. Stanowią one obszary wysokiej recepcji turystycznej, a jednocześnie modne i popularne miejsca docelowych wyjazdów turystycznych. Badanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego przeprowadzono dla lat 2007–2013.

Dwa artykuły w tej edycji *Studiów* dotyczą gospodarki elektronicznej. W pierwszym z nich omówiono, nazywane przez autora kreatywnymi, narzędzia marketingowe wykorzystywane na portalach internetowych sektora turystycznego. Przykład stanowi internetowa agencja turystyczna Adriatic.hr, która oferuje wypoczynek wakacyjny w republice Chorwacji, m.in. proponując wynajem kwater, hoteli, apartamentów i jachtów. Artykuł koncentruje się na narzędziach marketingowych, które są nowatorskie zarówno ze względu na swoją naturę merytoryczną, jak i sposób ich postrzegania przez klienta. Instrumenty te oznaczają dla klientów potencjalne korzyści, możliwe do uzyskania w formie obniżek cen usług dopiero w kolejnym sezonie turystycznym (dodatkowo obwarowane szeregiem sformułowanych warunków). Artykuł zawiera również sugestie i wskazówki natury praktycznej.

Kolejny artykuł dotyczy funkcjonowania rynku energii elektrycznej w Polsce. Omówiono w nim specyfikę polskiego rynku elektroenergetycznego, zachowania rynkowe nabywców energii, przysługujące im prawa, zwłaszcza te dające możliwość zmiany dostawcy energii, a także wprowadzane na rynku przez operatorów nowoczesne rozwiązania, którymi są inteligentne sieci typu *smart grid*. W artykule przedstawiono korzyści uzyskiwane zarówno przez nabywców indywidualnych, jak i cały krajowy system elektroenergetyczny, wynikające z zastosowania tych innowacyjnych inteligentnych sieci.